

THE COMPARISON OF ORGANIC AND CONVENTIONAL VEGETABLES PRICE LEVEL

Summary

The results of the investigation conducted between October 2005 and May 2007 concerning price premiums of organic vegetables were presented in the elaboration. Generally price premiums were rather high and very often they reached the level of 100%. The highest premiums occurred in vegetables of relatively low price, available in domestic supply all year long (onions, carrots, beetroots, potatoes) as well as those ones which were characterized by periodical deficits (cucumbers, tomatoes). The main reasons for such high price premiums were indicated in the article.

PORÓWNANIE POZIOMU CEN WARZYW EKOLOGICZNYCH I KONWENCJONALNYCH

Streszczenie

W opracowaniu omówiono wyniki badań przeprowadzonych w okresie od października 2005 r. do maja 2007 r. w zakresie relacji cenowych ekologicznych i konwencjonalnych warzyw. Na podstawie uzyskanych danych stwierdzono, że generalnie różnice te były dość wysokie i często sięgały ponad 100%. Najwyższe różnice cenowe występowały w warzywach dostępnych w krajowej podaży przez cały rok po stosunkowo niższych cenach (cebula, marchew, buraki, ziemniaki) oraz charakteryzujących się okresowymi niedoborami (ogórki, pomidory). W artykule wskazano główne przyczyny wysokiego poziomu różnic cenowych.

1. Wprowadzenie i cel

Cena jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na decyzje zakupowe nabywców. Z badań konsumenckich wynika, że wysokie ceny żywności ekologicznej w znacznej mierze ograniczają popyt i dlatego stanowią jedną z ważniejszych barier rozwoju rynku żywności ekologicznej [3]. Tymczasem w Polsce dotychczas brak było regularnych badań nad cenami żywności ekologicznej, które dostarczyłyby wiedzy na temat relacji cenowych żywności ekologicznej i konwencjonalnej. Dlatego w celu wypełnienia tej luki w Katedrze Ekonomii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu podjęto systematyczne badania cen detalicznych żywności ekologicznej i konwencjonalnej.

Badania te mają istotne znaczenie poznawcze również z uwagi na to, że warzywa odgrywają ważną rolę na różnych etapach rozwoju rynku ekologicznej żywności i stanowią na ogół pierwszą grupę produktów, na które kierują swój popyt konsumenci wchodzący na ten rynek [5, 2]. Poza tym jako produkty charakteryzujące się dużą zdrowotnością mają one dość znaczny udział w rynku żywności ekologicznej [1].

2. Założenia badawcze

Opracowanie przedstawia średniomiesięczne wyniki badań uzyskanych z cotygodniowych rejestrów cen notowanych w 10 poznańskich sklepach z żywnością ekologiczną i w 10 sklepach z żywnością konwencjonalną w okresie od października 2005 r. do maja 2007 r. Notowaniom podlegały 72 produkty spożywcze w siedmiu grupach asortymentowych, w tym najczęściej spożywane warzywa.

3. Wyniki i dyskusja

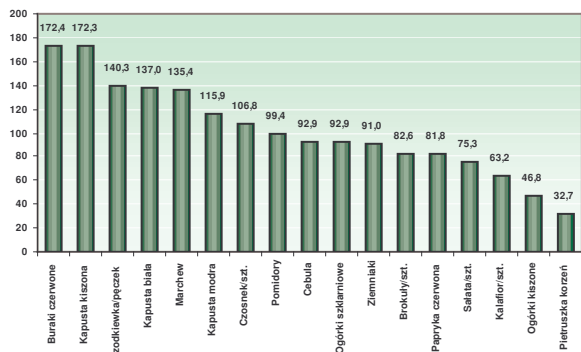
W całym badanym okresie ceny detaliczne ekologicznych warzyw były na ogół wyższe od cen

produktów konwencjonalnych (rys. 1). Średnie różnice cenowe wahały się w przedziale od ponad 30% do ponad 170%. Najwyższe różnice zanotowano w dwóch grupach: w grupie produktów importowanych (lub importowanych w okresie zimowo-wiosennym) oraz w grupie produktów krajowych cechujących się niskimi cenami. Pierwszą grupę stanowiły rzodkiewka (różnica cenowa na poziomie 140,3%), pomidory (99,4%) i ogórki (92,9%), drugą zaś buraki czerwone (172,4%), kapusta kiszona (172,3%), kapusta biała (137,6%), marchew (135,4%), czosnek (106,8%), cebula (92,9%) i ziemniaki (91%). Stosunkowo najniższe różnice cenowe zanotowano w takich warzywach, jak pietruszka (32,7%) i ogórki kiszane (46,8%), które mają relatywnie wysokie ceny w produktach konwencjonalnych.

Warzywa zarówno ekologiczne, jak i konwencjonalne charakteryzują się sezonowością podaży, a ich ceny z reguły wykazują tendencję wzrostową (rys. 2-5). Największy wzrost cen wystąpił na przełomie lipca oraz sierpnia 2006 r. i był efektem niekorzystnych warunków pogodowych (zbyt niskie opady). W okresie letnio-jesiennym poziom cen spadał i na przełomie września i października 2006 r. osiągnął wartość najniższą. Od tego momentu ceny produktów ekologicznych zaczęły ponownie wzrastać.

Ceny ekologicznych i konwencjonalnych ogórków i pomidorów wykazywały zbliżone wahania w czasie, przy czym w produktach ekologicznych wahania te były szczególnie wysokie (rys. 6-7). W ogórkach występowała tendencja o charakterze spadkowym, w pomidorach zaś trend był wzrostowy. Generalnie różnice cenowe były niższe w okresie letnio-jesiennym w porównaniu do okresu zimowo-wiosennego. W okresie zimy podaż krajowych warzyw miękkich była niedostateczna, głównie z uwagi na niewielką produkcję w gospodarstwach ekologicznych i trudności z przechowywaniem. Dlatego krajowa podaż uzupełniana była droższymi produktami z importu, co skutkowało wzrostem cen krajowych.

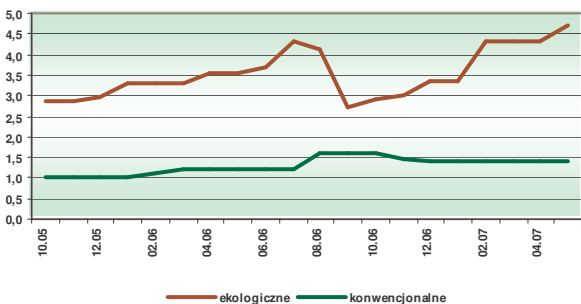
Z przeprowadzonych badań wynika, że na ogół ceny warzyw, zarówno korzeniowych, jak i miękkich (poza ogórkami) wykazywały tendencję wzrostową, co spowodowane było rosnącym popytem konsumentów. Wzrastający popyt wywołuje niedobory niektórych produktów na rynku krajowym i tym samym powoduje konieczność importu.

Źródło: badania własne

Rys. 1. Średnie różnice cenowe wybranych ekologicznych warzyw w porównaniu do produktów konwencjonalnych w okresie od 10.05 do 05.07 (%)

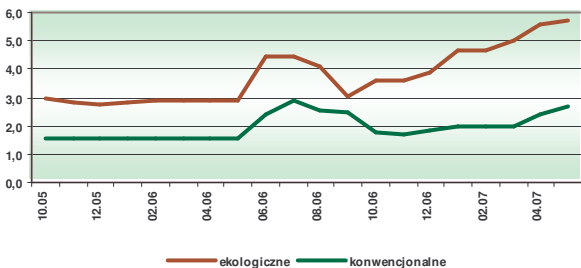
Fig. 1. Average price premiums of organic vegetables in comparison to conventional products between 10.05 and 05.07 (%)

Źródło: badania własne

Rys. 2. Ceny ekologicznych i konwencjonalnych buraków czerwonych w okresie od 10.05 do 05.07 (zł/kg)

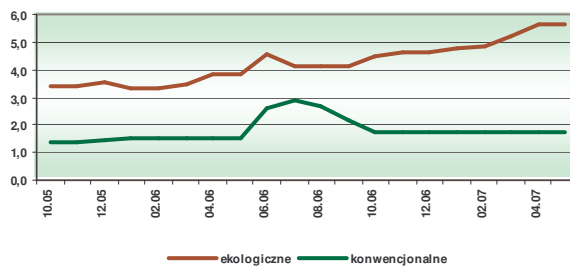
Fig. 2. Consumer prices of organic and conventional red beetroots between 10.05 and 05.07 (PLN/kg)

Źródło: badania własne

Rys. 3. Ceny ekologicznej i konwencjonalnej cebuli w okresie od 10.05 do 05.07 (zł/kg)

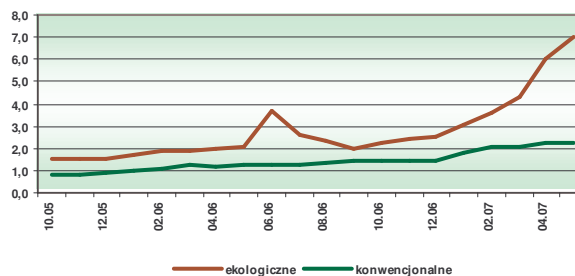
Fig. 3. Consumer prices of organic and conventional onions between 10.05 and 05.07 (PLN/kg)

Źródło: badania własne

Rys. 4. Ceny ekologicznej i konwencjonalnej marchwi w okresie od 10.05 do 05.07 (zł/kg)

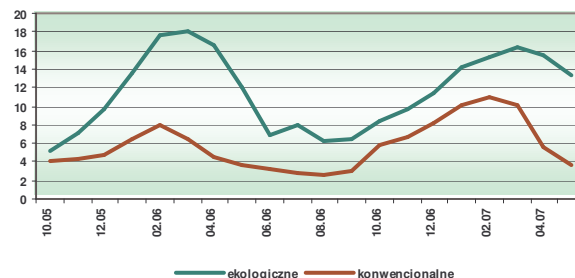
Fig. 4. Consumer prices of organic and conventional carrots between 10.05 and 05.07 (PLN/kg)

Źródło: badania własne

Rys. 5. Ceny ekologicznych i konwencjonalnych ziemniaków w okresie od 10.05 do 05.07 (zł/kg)

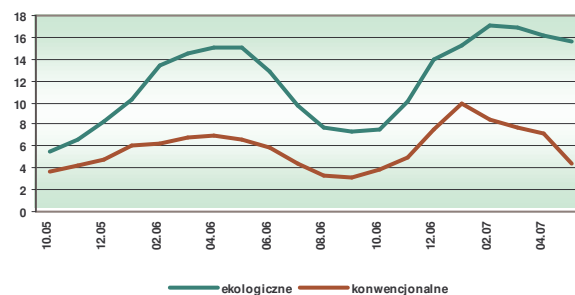
Fig. 5. Consumer prices of organic and conventional potatoes between 10.05 and 05.07 (PLN/kg)

Źródło: badania własne

Rys. 6. Ceny ekologicznych i konwencjonalnych ogórków w okresie od 10.05 do 05.07 (zł/kg)

Fig. 6. Consumer prices of organic and conventional cucumbers between 10.05 and 05.07 (PLN/kg)

Źródło: badania własne

Rys. 7. Ceny ekologicznych i konwencjonalnych pomidorów w okresie od 10.05 do 05.07 (zł/kg)

Fig. 7. Consumer prices of organic and conventional tomatoes between 10.05 and 05.07 (PLN/kg)

Natomiast analiza różnic cenowych wskazuje na to, że wyższe różnice występowały w produktach o stosunkowo niższych cenach i dostępnych w krajowej podaży przez cały rok (korzeniowe i cebula). Ceny tych warzyw wykazywały dość silną tendencję wzrostową i charakteryzowały się relatywnie niższymi wahaniami, których charakter uzasadnić można m.in. trwałością i łatwością przechowywania. Natomiast w przypadku warzyw miękkich na ogół wyróżniających się wysokimi cenami, tendencja wzrostowa była słabsza. Występowały też dość duże wahania zarówno cen, jak i różnic cenowych wskazujące na konieczność uzupełniania importem podaży tych gatunków. Generalnie największe różnice występowały w okresie wiosennym, najniższe zaś w jesiennym, co wynika ze zmian w wielkości krajowej podaży i cen w imporcie. Powszechna była też tendencja zwiększania się różnic cenowych w czasie.

4. Podsumowanie

Relacje cen ekologicznych warzyw do cen konwencjonalnych w Polsce są wysokie i wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 100%. Wysoki poziom różnic cenowych żywności ekologicznej wynika przede wszystkim ze słabej dojrzałości rynku przejawiającej się w niskiej podaży, rozproszonej produkcji, relatywnie wysokich kosztach transportu i logistyki, jak również koncentracji sprzedaży w sklepach specjalistycznych. Można spodziewać się, że jednym z głównych czynników obniżenia tych relacji w najbliższym czasie będzie wzrost skali produkcji na szczeblu gospodarstw rolnych, jak

również wzrost oferty żywności ekologicznej w supermarketach [3].

Należy również oczekiwać, że w miarę systematycznego wzrostu dochodów ludności zainteresowanie żywnością ekologiczną wzrośnie, ponieważ coraz większą rolę odgrywać będą pozacenowe determinanty popytu, takie jak jakość produktów, zdrowotność czy ich ekologiczność [4]. W związku z tym bariera w postaci wysokiego poziomu cen żywności ekologicznej straci stopniowo na znaczeniu.

5. Literatura

- [1] Łuczka-Bakuła W.: Rolnictwo i rynek żywności ekologicznej u progu XXI wieku, *Zagadnienia Ekonomiki Rolnej*, nr 4, 2005.
- [2] Łuczka-Bakuła W.: Rynek ekologicznych warzyw i owoców w Unii Europejskiej – wnioski dla Polski, [W:] *Wybrane zagadnienia ekologiczne we współczesnym rolnictwie*. Red. Z. Zbytek. Wyd. PIMR, Poznań 2004.
- [3] Łuczka-Bakuła W.: Rynek żywności ekologicznej. Wyznaczniki i uwarunkowania rozwoju. PWE, Warszawa 2007.
- [4] Urban S.: *Marketing produktów spożywczych*. Wyd. AE we Wrocławiu, Wrocław 2002.
- [5] *World Markets for Organic Fruit and Vegetables – Opportunities for Developing Countries in the Production and Export of Organic Horticultural Productions*. FAO/ITC/CTA, Rome 2001.